

KLUB FILATELISTOV 54-01 KOŠICE

KOŠICE VO FILATELII

32

DEŇ POŠTOVEJ ZNÁMKY
A FILATELIE

KOŠICE 18.12.2022

Vážený priateľia filatelie, filatelisti,

predkladáme Vám už 32 číslo zborníka Košice vo filatelii vydaného s podporou Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky. Zborník napĺňa predovšetkým potrebu vzájomnej informovanosti zberateľov o poznatkoch z oblasti ich záujmu. Príspevky sú zamerané na poštovú históriu, námetovú filateliu, emisie Slovenskej pošty a pod. Vzbudenie záujmu o tieto hodnoty, ku ktorému zborník mohol prispieť, pokladáme za naplnenie uvedeného cieľa. Tento zborník, ktorý pripravujeme v spolupráci košických filatelistov a filatelistov z východoslovenského regiónu, sa k čitateľom dostáva v čase regionálnych osláv „Dňa poštovej známky a filatelie“ koncom kalendárneho roku. Ukazuje na aktivity košických filatelistov, čím sa zaoberajú a čo zbierajú.

Tohtoročné číslo má s ohľadom na zvyšujúce sa ceny všetkého okolo nás, teda i papiera a tlače a obmedzené finančné prostriedky, ktoré máme k dispozícii, znížený počet strán a i náklad je nižší ako obvykle. Veríme, že i napriek tomu toto číslo košického zborníka bude slovenskými filatelistami priaznivo prijaté a že každý si v čísle nájde to čo ho zaujíma, alebo čo si rád prečíta.

Výbor KF 54 - 01
a redakčná rada

OBSAH

Príležitostná emisia „TGM 1929“, tlačové skúšky a techniky tlače <i>Miroslav Češelka</i>	4
Unikáty predznámkových poštových pečiatok na území Slovenska <i>MUDr. Juraj Pálka</i>	13
Mestské poplatkové kolkové známky – SABINOV <i>Ing. Štefan Demčák</i>	25
Neznáme pečiatky staničných poštových schránok <i>František Divok</i>	27
Československé vlakové pošty 1945-1992 so vzťahom ku Košiciam <i>Ing. Miroslav Gerec</i>	29
Vplyv koronavírusu Covid 19 na emisie poštových známok <i>Ing. Lórant Kulík</i>	31
Z histórie Košicko-bohumínskej železnice <i>Ing. Ľudovít Korotnoky</i>	38
Inaugurácie „košických“ poštových známok v roku 2022 <i>Ing. Miroslav Gerec</i>	40
Správa o činnosti KF 54-01 Košice za rok 2021 a 2022 <i>Ing. Ján Marenčík</i>	47

Vydanie zborníka podporilo:

**MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

„Národný program aktívneho starnutia“

PRÍLEŽITOSTNÁ EMISIA „TGM 1920“

TLAČOVÉ SKÚŠKY A TECHNIKY TLAČE

Od vydania emisie známok s portrétom prvého prezidenta Československej republiky uplynulo viac ako sto rokov. Aj napriek storočnici práce bádateľov, sa stále objavujú otázky, na ktoré nepoznáme odpovede. Cieľom tohto článku nie je zdokladovať všetky tlačové skúšky tejto emisie. To by si vyžadovalo, vzhľadom k ich množstvu samostatnú publikáciu. Chcem poukázať na niektoré špecifické položky, ktoré súčasná odborná literatúra ani katalógy neuvádzajú. Budem sa venovať predovšetkým vybraným tlačovým skúškam pripravovaných známok. Aj napriek tomu, že k vydaniu väčšiny týchto hodnôt nedošlo, filatelistický materiál nám odкрýva dobové technologické možnosti tlačiarne a pomáha pochopiť jej výrobné postupy.

Tlačiareň Českej Grafickej Únie (ČGÚ) v Prahe bola poverená v roku 1920 vydaním prvých poštových príležitostných známok s portrétom prezidenta republiky Tomáša Garrigue Masaryka (TGM). Okrem vydaných známok hodnôt 500 h, 1000 h a 125 h pripravovala aj vydania ďalších hodnôt. Tlačiareň pri ich príprave uskutočnila množstvo rôznych tlačových skúšok. Ich cieľom bolo s najväčšou pravdepodobnosťou nájsť najvhodnejší a predovšetkým najefektívnejší spôsob ich výroby. ČGÚ ešte nebola strojne a technologicky pripravená pre tlač potrebného množstva známok oceľotlačou z hĺbky. Preto skúšala rôzne alternatívne tlačové techniky. Medzi zberateľmi tejto emisie sa vyskytuje veľké množstvo tlačových skúšok, ktoré sú označované ako prípravné (PT), skúšobné (ST) a makulatúrne tlače (MT) [1]. Rozhodol som sa zdokumentovať informácie, ktoré by zberateľom tejto emisie mohli pomôcť pri rozlišovaní jednotlivých tlačových skúšok a techník.

Obraz budúcich známok sa objavil už na kníhtlačových sútlaciach (obr. 1) pre tzv. II. súťaž v máji 1919 s hodnotami 1000 h a 50 h. Tento ich návrh zrejme neuspel, keďže víťazom súťaže bol vyhlásený V. H. Brunner s „Oslobodenou republikou“.

Obr. 1 Knižtlačová súťaž modrej farby

Zobrazená súťaž (obr. 2) obsahuje tie isté tlačové skúšky, okrem hodnoty 50 h „TGM“. Preto sa môžeme domnievať, že bola vytvorená taktiež pre potreby II. súťaže. Bola vyhotovená technikou tlače tzv. neotypiou. Jedná sa o rastrovú hĺbkotlač, vynájdenú českým grafickým technikom Karlom Klíčem, ktorá bola využívaná dobovými tuzemskými tlačiarňami.

Obr. 2 Súťaž oranžovej farby - neotypia

Keďže prezident sa dožíval životného jubilea sedemdesiatich rokov, bolo rozhodnuté pri tejto príležitosti vydať poštové známky s jeho portrétom. Znamky hodnôt 500 h a 1000 h boli vyhotovené knižtlačou na litograficky podfarbenom kriedovom papieri. Do poštovej prevádzky sa dostali 7. marca 1920 v náklade 500 h – 525 tisíc kusov a 1000 h - 500 tisíc kusov.

Obr. 3 PT hodnoty 1000 h

Autorom návrhu známok bol umelec, maliar a grafik Maxmilian Švabinský a rytcom Eduard Karel. Ich mená sú aj uvedené v dolných rohoch pod obrazom známky. Okolnosti vzniku portrétu na tejto známke som už opísal v minulosti. [2]

Medzi zberateľmi sa vyskytuje množstvo rôznych prípravných (obr. 3) skúšobných a manipulačných tlačí pochádzajúcich z originálnej rytiny hodnoty 1000 h na rôznych druhoch papiera.

Pôvod oboch hodnôt je z originálnej autorovej rytiny. Dôkazom toho je aj ich spoločná vada, biela čiara prerušujúca výzdobu vľavo nad štítkom oproti bobuliam (obr. 4, vpravo).

Obr. 4 Vydané príležitostné známky a vodorovná čiara

Obidve hodnoty boli v auguste využité v náklade po 5 tisíc kusov pre pretač SO 1920. Kvôli dobovým okolnostiam sa do poštovej prevádzky už tieto známky nedostali.

Po emisii známk hodnôt 500 h a 1000 h, bolo rozhodnuté o potrebe vydania ďalších hodnôt. Vo „Věstníku ministerstva pôšt a telegrafů“ (MPaT) č. 25, zo dňa 18. júna 1920 na str. 153, bolo zverejnené vydanie známky hodnoty 50 h vo farbe svetlomodrej s obrazom prezidenta TGM [3]: „Zmenšena a pouze 19,5 mm široká a 27 mm vysoká, jest vyrobena tiskem z hloubky na stroji *Ofset*.“ Táto citácia vestníka bola doposiaľ v literatúre považovaná za odborné aj vecne nesprávnu. Správne by malo byť uvedené, že ofset je tlačou z plochy a nie z hĺbky. Aj informácia o použití stroja Ofset je nesprávna. Mohla ale poukazovať na to, že pre tlač bolo uvažované využitie práve tohto stroja, ktorým ČGÚ v tom čase disponovala. [4] ST hodnoty 50 h sa v súčasnosti vyskytujú medzi zberateľmi v pomerne veľkom množstve. Sú v rôznych formátoch veľkosti, farieb a typov, podľa techniky ich tlače. Podľa vyjadrenia pána Šulu [5] existuje takmer 100 druhov ST tejto hodnoty. Ich základné rozdelenie je katalogizované podľa hodnotovej číslice (obr. 5) na hrubšiu a tenšiu číslicu 50.

Obr. 5 Hrúbka hodnotovej číslice

Podľa použitej techniky tlače ich môžeme rozlišovať aj na kníhtlačové (obr. 6), hĺbkotlačové (obr. 7) a podľa vyjadrení niektorých autorov aj na ofsetové. Kníhtlačové a hĺbkotlačové sú pomerne bežnými a vyskytujú sa v mnohých farebných variáciách. Tajomstvom zahaleným skúškam tlače ofsetom sa ale vyhýba každá súčasná filatelistická literatúra a katalógy ho pri tejto emisie neuvádzajú. Preto si môžeme opodstatnene položiť otázku, či v lete v roku 1920 boli skutočne realizované aj prvé pokusy o tlač československých známk ofsetom?

Obr. 6 Kníhtlač

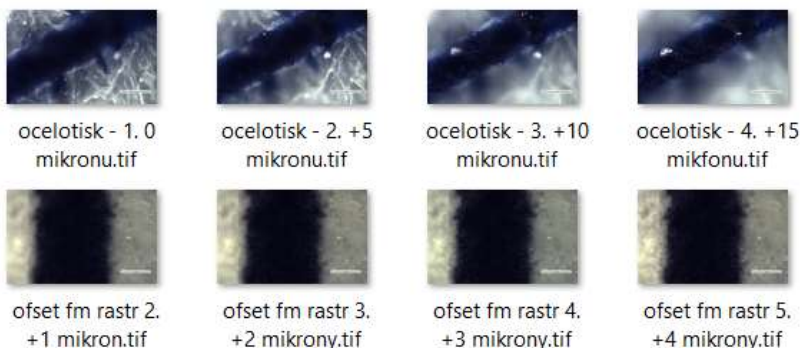
Obr. 7. Híbkotlač (Neotypia)

V literatúre [5] je uvedené: „V zrcadlovém obraze známek 125 h, 50 h a 1000 h, spatřil spoluautor této monografie E.Hirsch v roce 1947 důkaz, že tyto hodnoty měly být tištěny ofsetem, k jehož tisku je zrcadlový obraz nezbytným předpokladem. Důvod vysvětluje níže uvedený přehled, jenž sleduje předlohu od původní kresby až k hotové reprodukci známky na tiskovém archu. Při tom necháváme stranou pozitivnost nebo negativnost obrazu a zajímáme se jen o jeho polohu....Knih tiskem provedený tisk ve 4. stadiu je tedy přípravně nezbytný pro ofsetový tisk, aniž má co společného s knihtiskem.“. Táto formulácia poukazuje na nevyhnutnosť zrkadlových tlačí pri príprave ofsetovej tlačne. Výskyt zrkadlových ST týchto hodnôt (obr. 8) nás navádza na možné použitie tejto tlačovej techniky. Odkaz na súvislosť zrkadlových tlačí a ofsetu uvádza aj monografia [6]: „Z dochovaného otisku se zrcadlovým obrazem velikosti 19 x 26,5 mm je opět zřejmý úmysl tiskárny zvolit ofsetový tisk.“

Obr. 8 Sútláč zrkadlových negatívnych ST 1000 h a 50 h [6]

Skúšky tlače technikou ofsetu, boli uvádzané predovšetkým v staršej literatúre [5, 6]. Túto problematiku už dlhšiu dobu študujem a podarilo sa mi skontaktovať sa aj s odborníkmi na polygrafiu. Pred dvoma rokmi som sa stretol s Dr. Jánom Vališom a prof. Petrom Nēmcom z Fakulty polygrafie a fotofyziky Univerzity Pardubice. Na zbierkovom materiáli, ktorý som im dodal, urobili niekoľko meraní pomocou mikroskopu a profilometra. Spoločne sme pri analýze týchto tlačí zistili nové skutočnosti, ktoré zdanlivo ešte viac skomplikovali pohľad na uvedené skúšky tlače. Nižšie (obr. 9) sú zobrazené mikroskopické snímky, ktoré zachytávajú detaily reliéfu.

Obr. 9 Detailné snímky čiar

Pokiaľ Vás zaujala problematika novej tlače ofsetom a máte odborné znalosti a skúsenosti s dobovými technikami tlače, ocenil by som Vašu spoluprácu pri riešení tejto „záhady“.

Obr. 10 Tlač s poškodeným obrazom

Pozornosť si zaslúžia aj jednoducho rozpoznateľné nevýrazné tlače hodnoty 50 h malého formátu (19,3 x 27 mm) s poškodením obrazu zliatou farbou na ľavom ramene, vo vlasoch nad uchom a na kravate. V minulosti [7] boli nazvané súkromnými tlačami (obr. 10), zhotovenými až v neskoršom období, po ukončení tlačových skúšok. Vyskytujú sa v niekoľkých farbách a súčasné katalógy ich taktiež neklasifikujú.

Domnievame sa, že tlačové skúšky hodnoty 50 h boli v tlačiarňi ČGÚ vyhodnotené ako neúspešné. Pre nízku kvalitu prevedenia skúšobných tlačí malého formátu môžeme konštatovať, že nespĺňali očakávanú úroveň. Pravdepodobne preto k vydaniu tejto hodnoty nedošlo.

Věstník MPaT č. 38, zo dňa 7. augusta 1920 [8], uvádza vydanie ďalších známok s portrétom prezidenta 125 h modrej, 1000 h, 1200 h a 2000 h doposiaľ neurčených farieb. Na všetkých týchto hodnotách sa už meno rytca nevyskytuje. Aj napriek zverejneniu viacerých hodnôt, reálne boli vydané iba známky (obr. 11, vľavo) s hodnotou 125 h. Boli vytlačené v sivomodrej a tmavomodrej farbe. Tlačiareň sa nakoniec rozhodla pre kníhtlačovú techniku z fotochemicky vyleptaných dosiek. Tento krok do minulosti sa jej ale z dôvodu nízkej kvality známok nevyplatil. Do obehu sa známky dostali 23. septembra 1920. Na začiatku ich tlače sa objavili aj kusy svetlomodrej tzv. ultramarínovej farby (obr. 11, vpravo). Ultramarínové známky sú považované za nevydané a ich výskyt v poštovej prevádzke bol minimálny. Hodnota 125 h bola v decembri 1920 v množstve 650 tisíc kusov využitá aj pre príplatkovú pretač „Červený kríž“.

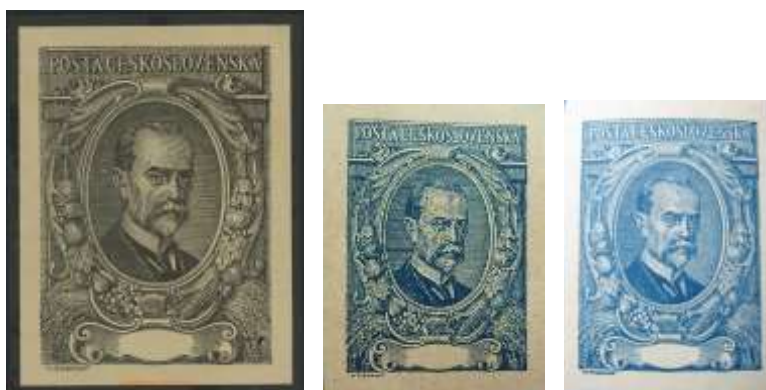
Obr. 11 Vydaná hodnota 125 h a známka ultramarínovej farby

Veľmi zaujímavým druhom tlačových skúšok hodnoty 125 h TGM1920 sú ST, ktoré sú na prvý pohľad vytlačené nezvyčajnou technikou [9]. Ich výnimočný zamatový vzhľad na (obr. 12) je veľmi netradičný. Podľa staršej literatúry sa malo jednať o tlač ofsetom. Na základe ich podrobnejšieho skúmania môžem potvrdiť, že sa v tomto prípade nejedná o ofset.

Obr. 12 Tlačová skúška modrozelenej farby s výrazným rastrom

Zaujímavými položkami sú aj skúšky tlače s prázdny m hodnotovým oválom (obr. 13). Boli uskutočnené iba ako čiernotlače a v rôznych odtieňoch sivomodrej a ultramarínovej farby. To môže poukazovať na ich vzťah k vydanj 125 h hodnote. Tieto ST nemajú žiadne spoločné doskové chyby ani chyby negatívu, ktoré by ich priradzovali k vydaným známkam 125 h. Preto sa domnievam, že chronologicky patria ešte pred obdobie procesu prípravy dvoch tlačových dosiek (TD) tejto hodnoty.

Obr. 13 Skúšobné tlače bez hodnoty

Keďže známky hodnoty 1000 h (obr. 4) už boli vydané v marci 1920, je pomerne prekvapujúce znenie zverejnené vo Věstníku MPaT č. 38, ktoré uvádza opakované vydanie tej istej hodnoty. Tlač hodnoty 1000 h v marci 1920 bola realizovaná kníhtlačou, z rytiny pripravenej rytcom Eduardom Karlom, ktorý bol následne z ČGÚ prepustený. Preto by bolo nutné pre tlač opakovaných hodnôt pripraviť novú rytinu. Keďže v tomto období už nebola potreba dať do obehu ďalšie známky vyšších nominálov, opakované vydanie hodnoty 1000 h sa neuskutočnilo. Nedochovali sa ani dôkazy, ktoré by na prípravu tejto hodnoty jednoznačne poukazovali.

Veľkou neznámou je aj pôvod ST z rytiny malého formátu (obr. 14) s odlišnou kresbou prezidenta a odlišnou hodnotovou číslicou 1000 h. Bola táto skúška tlače prvou, ktorú rytec urobil? Poukázala na to, že pre portrét TGM sa viac hodí veľký formát známky? Tieto raritné ST pochádzajú z pozostalosti rytca Eduarda Karla a môžeme iba špekulovať o dôvode a príčinách ich vzniku.

Obr. 14 Tlač s odlišným portrétom TGM

V pokračovaní tohto článku sa budem zaoberať ďalšími tlačovými skúškami predovšetkým nevydaných vyšších hodnôt 1200 h a 2000 h....

Miroslav Češelka, ceselka@netkosice.sk

Literatúra:

- [1] Pliško Š., Barvulský J., Krampľ B., *Čo má vedieť filatelista, Filatelistické state* 14, Bratislava 1987
- [2] Češelka M., *Návrh predlohy TGM 1920 alebo príbeh známky a vavrínovej vetvičky*, www.infofila.cz, 3/2021
- [3] *Věstník ministerstva pôšt a telegrafů č. 25, Praha zo dňa 18. júna 1920*
- [4] *Dvacet let činnosti České Grafické Únie, a.s. v Praze 1900 – 1920, str. 32*
- [5] Hirsch E., Franek J., *Monografie čs. známek – nepublikovaný rukopis autorov, Praha 1958*
- [6] Karásek, Michele, Svoboda, *Monografie československých známek - Díl II, Praha 1971*
- [7] Novotný L., *Speciální příručka pro sběratele československých známek, Praha 1970*
- [8] *Věstník ministerstva pôšt a telegrafů č.38, Praha zo 7. augusta 1920*
- [9] Češelka M., *Skúšobné tlače 125 h TGM, Rastrová tlač, www.infofila.cz, 4/2021*

Unikáty predznámkových poštových pečiatok na území Slovenska.

Po prechode poštovej organizácie do štátnej správy r. 1722 a v polovici 18. storočia zavedením poštových vozov – diligencií zvýšila sa preprava osôb aj poštových zásielok – listov. S platnosťou od 1. novembra 1751 Generálne poštové riaditeľstvo vo Viedni zaviedlo nový tarifný systém a vydalo nariadenie prikazujúce poštám na každý podaný list napísať na adresnú stranu názov odosielajúcej pošty. Pravdepodobne stupňujúcim pracovným zaťažením prevádzok pôšt zaviedla pošta vo Viedni dve poštové pečiatky V:Wien už v septembri toho istého roku. Tri poštové úrady Uhorska – v Trnave, Tokaji a Debreczine, zaviedli do prevádzky poštové pečiatky v roku 1752. Najstaršia doložená je zo 16. januára 1752 - V.TYRNAU.

Prvá známka na svete bola vydaná vo Veľkej Británii 6. mája 1840. Autorom návrhu bol Rowland Hill, ktorý svojou reformou vyriešil problém variabilného vyplácania zásielok listov v predznámkovom období jednorázovým vyplatením plného poštovného odosielateľom známkou. Prvá bola slávna, čierna jednopencová známka s portrétom kráľovnej Viktórie. V štyridsiadsiatich rokoch 19. storočia vydali známky ďalšie štáty sveta – kanton Zürich, Brazílske cisárstvo,

kanton Ženeva, kanton Basilej, Spojené štáty americké a ďalších 5 krajín. Rakúske cisárstvo ukončilo predznámkové obdobie vydaním prvej emisie známok 1. júna 1850.

Záujem o zbieranie poštových známok vznikol hneď po prvom vydaní vo Veľkej Británii a zberateľské úsilie bolo stupňované vydávaním známok v ďalších krajinách. Začiatkom 60-ich rokov vydali prvý katalóg známok, roku 1864 vznikol názov nového zberateľského odboru – filatelia.

Zberateľstvo pečiatok vznikalo oveľa pomalšie. Záujem o zbieranie predznámkových pečiatok sa začalo pozvoľna prebúdzat až v prvej polovici dvadsiateho storočia, niečo intenzívnejšie po Druhej svetovej vojne. Prvý katalóg predznámkových pečiatok Uhorska, ktorý obsahoval aj pečiatky z dnešného územia Slovenska vydal Térfi Béla r. 1943 v Budapešti, ďalší katalóg vyšiel z pera Edwina Müllera r. 1960, koncom 80-ich rokov bola vydaná tzv. „žltá“ príručka predznámkových pečiatok Uhorska v Budapešti. Na Slovensku prvý oficiálny katalóg pečiatok z územia Slovenska zahrňujúci aj predznámkové pečiatky bol vydaný r. 1994 ako XV. diel Monografie česko-slovenských známok. R. 2020 vyšiel od Drs. Jana Rompesa, doteraz najlepšie spracovaný katalóg predznámkových pečiatok Uhorska.

Oneskorenie tohto zberateľstva má svoje odôvodnenia. Jednou z príčin bola veľká popularita zberateľstva poštových známok, neskôr námetového zberateľstva a regionálneho zberateľstva, ktoré sa parciálne dotýka aj predznámkových pečiatok. Zohrávali v tom podstatnú úlohu aj ďalšie faktory. Bola to malá dostupnosť, s tým súvisiaci malý výskyt materiálu. Korešpondencia šľachtických rodín a obchodná korešpondencia z obdobia pred 20. storočím bola archivovaná a získať takéto listy je problematické resp. nemožné. Za socializmu boli niektoré archívy zrušené a listy odtiaľ vyhodené na dvor. Takáto udalosť však väčšinou nemala väčší pozitívny efekt, pretože zberatelia buď o tom neboli informovaní, alebo ešte nemali o to záujem. Ďalším dôvodom boli cenové relácie, čo malo za následok malý počet zberateľov. Ich počet na Slovensku v poslednom čase ešte poklesol v súlade aj s celkovým počtom filatelistov.

Okrem objektívnych príčin, ovplyvňujúcich množstvo predznámkového materiálu medzi zberateľmi a na trhu existuje ďalší faktor ovplyvňujúci ich frekvenciu. Tým je diferencovaný výskyt jednotlivých predznámkových pečiatok. V materiáloch predznámkových pečiatok, sa niektoré vyskytujú viacnásobne, iné menej často, zriedkavo, alebo len ojedinele. Vyskytuje sa niekoľko pečiatok, ktoré sa objavili len v jednom prípade, a ďalšie sa v priebehu rôzne dlhého času neobjavili. Jedná sa o unikátne pečiatky. Na tieto pečiatky, sa treba dívať ako na dočasný stav, ktorej ďalší exemplár sa v priebehu času môže objaviť, ale v každom prípade dokumentuje ich malý výskyt a vzácnosť danej pečiatky.

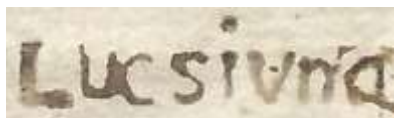
Diferencovaný výskyt má niekoľko príčin. Čím staršie listy s predznámkovou pečiátkou (18. storočie) tým je jeho výskyt menší, vzácnejší.

Frekvencia používania pečiatky výrazne ovplyvňuje jej výskyt. Bol rozdiel, či to bola pečiatka používaná v meste, alebo v malej obci. V 18. a 19. storočí neexistovali veľké mesta, korešpondenciu v mestách ovplyvňoval výskyt kláštora, biskupstva, škôl, kasární, nemocnice, prípadne začínajúcich tovární, kde bola korešpondencia väčšia. Ďalšou príčinou bola dĺžka používania pečiatky - máme pečiatky, ktoré sa používali ani nie celý rok, ale aj pečiatku používanú 48 rokov.

Pri tejto príležitosti nemôžem nespomenúť Jaroslava Ježka českého zberateľa a prvého zanieteného veľkého propagátora predznámkových listov a pečiatok z územia Českej republiky a Slovenska. Svoj nezabudnuteľný článok publikoval v prílohe Čs. časopisu Filatelie – Filatelistických sešitoch r. 1972, ktorý výrazne ovplyvnil zberateľov poštovej histórie aj na Slovensku. O dva roky neskôr naviazal na neho na Slovensku Dr Eugen Veselý, tiež vo Filatelistických sešitoch, publikáciou Vznik a vývoj predznámkových pečiatok na území Slovenska 1750 – 1850. V tom istom roku ďalším článkom Prehľad predznámkových pečiatok na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi 1752-1850, kde ukázal aj tvary všetkých pečiatok, ktoré v tom čase poznal. Tu bol začiatok nastupujúcej aktívnej generácie zberateľov a vystavovateľov predznámkových pečiatok na Slovensku – T. Burian, A. Kvas, J. Obert, J. Ing. J. Tekel' a ďalší.

Teraz mi dovoľte, aby som vám predstavil niekoľko unikátnych predznámkových pečiatok z územia Slovenska. Moje poznatky som konzultoval s Ds. J. Rompesom. Pri pečiatkach u ktorých nemám k dispozícii poštovohistorický materiál, ukazujem pečiatky bez listov. Všetky listy, ktoré mám k dispozícii sú certifikované úradným znalcom (pánmi: Fritz Puschmann, alebo Ing. Czirik Dénes).

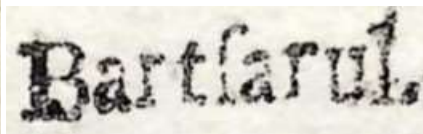
Môj prvý objav v tejto oblasti bola pečiatka Lucsivna. Katalógy predznámkových pečiatok Uhorska uvádzali ako prvú pečiatku tejto pošty oválnu pečiatku s ozdobou z roku 1824. Objav tohto listu začiatkom 80-tich rokov 20. storočia posunul začiatok používania poštovej pečiatky na tejto pošte až do 18. storočia, o 38 rokov skôr. Od toho času prešlo 40 rokov, ale zatiaľ sa ďalší list s touto pečiatkou nenašiel. Bola prvýkrát publikovaná v XV. diele Monografie Československých známok.

Lucsivna – Lučivná, čierna riadková pečiatka (28x5x4 mm) písmo miešaná antikva, použitá 6.5.1786. Súkromný list poslaný z Lučivnej (Lucsivna) cez Bratislavu (Presburg) do Viedne (Vienn)). Polovičné poštovné vyznačené rúdkou „4“ (4+4 kr) vyplatil odosielateľ aj adresát, za list hmotnosti ½ lóta (1 lót = 17,5g).

LUCSWNA – Lučivná, čierna, oválna pečiatka (33x16 mm) s ozdobou zhotovená v nesprávnej podobe, písmo antikva, použitá 17. 4. 1824. (Jestvujú aj červené pečiatky tohto tvaru, vyskytujú sa ojedinele.) Súkromný, nevyplatený list, napísaný v Štrbe (Csorba) poslaný z Lučivnej (Lucsivna), cez Hlohovec (per Galgoczinum) do Nitry (Nitra). Na adresnej strane poznámka „8“ (8 kr), plné poštovné vyplatil adresát za list hmotnosti ½ lóta (1 lót=17,5 g) do vzdialenosti 9-12 poštových staníc.

Bartfarul – Bardejov (presne – z Bardejova), čierna riadková pečiatka (21x4x3 mm), písmo antikva, použitá 31.10.1817. Úradný list (Ex offio) poslaný z Bardejova (Bártfa) do Prešova (Eperies), do vzdialenosti 3 poštových staníc, hmotnosť listu nevyznačená.

VEREBÉLY – Vráble, červená riadková pečiatka (29x4,5 mm), písmo antikva, použitá r. 1819. Súkromný vyplatený list poslaný z Vráblov (Verebély) cez Nitru (per Nitriam) do Bratislavy (Posony). Na adresnej strane poznámky o vyplatení listu – poznámka „Franco tutto“, „Ondrejský kríž“, na pečatnej strane poznámka „4“ (4 kr) plné poštovné za list ½ lóta (1 lót=17,5 g) do vzdialenosti 4-6 poštových staníc, zaplatil odosielateľ.

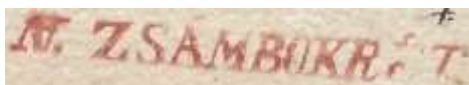
Okolitsna Franco – Okoličná Franco, čierna, oválna, kombinovaná miestna a pomocná pečiatka (25x23 mm), písané písmo, použitá 12. 2. 1876. Súkromný, vyplatený list poslaný z Okoličnej (Okolitsna) do Spišskej Kapituly (Scepusium). Na adresnej strane listu sú poštmajstrovské poznámky o vyplatení listu – atramentom franco, „Ondrejský kríž“ a pečiatka Okolitsna Franco. Na pečatnej strane poznámka rudkou „6“ (6kr) – plné poštovné, vyplatil odosielateľ za list hmotnosti ½ lóta (1 lót= 17,5 g) do vzdialenosti 7-9 poštových staníc.

Okolitsna Franco – Okoličná Franco červená, oválna, kombinovaná miestna a pomocná pečiatka (25x23 mm), písané písmo, použitá 16. 09. 1837. Súkromný, vyplatený list poslaný z Okoličnej (Okolitsna) poslaný do Spišskej Kapituly (Scepusium). Na adresnej strane listu je poštmajstrovská poznámka o vyplatení listu – atramentom „Ondrejský kríž“ a pečiatka Okolitsna Franco. Na pečatnej strane poznámka „8“ (8kr) plné poštovné, vyplatil odosielateľ za list hmotnosti 1 lóta (1 lót= 17,5 g) do vzdialenosti 4-6 poštových staníc.

v Caschau. – Košice, čierna, riadková pečiatka (29x6x3,5 mm), písané písmo, použitá iba r. 1792, na liste 19. 5. 1792. Úradný list (Ex offa) poslaný z Košíc (Cassovia) do Krnova-Čarnovice (Carnovica-Jägerdorf). Na adresnej strane je ručkou poznámka „L 1“ – hmotnosť listu 1 lôt (17,5 g), plné poštovné 24 kr (12+12 kr) za list do vzdialenosti 18 poštových staníc si pošta vyinkasovala od eráru (štátnej pokladnice).

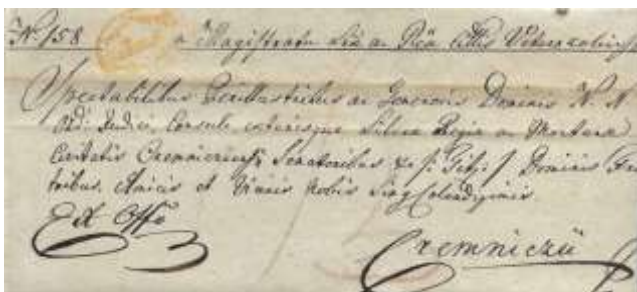

N. ZSÁMBOKRÉT. – Žabokrekry nad Nitrou, červená, riadková pečiatka (55x5 mm), písmo kurzíva, používaná v r. 1836-1847, na liste r. 1840. Súkromný nevyplatený list poslaný zo Žabokrekov nad Nitrou (Nyitrazsámbokrét) do Bratislavy (Poson). Na adresnej strane poznámka „6“ (6 kr), plné poštovné za list hmotnosti ½ lóta, do vzdialenosti 7-9 poštových staníc, zaplatil adresát.

NOLCSOVA – Nolčovo, čierna pečiatka s rámkom (25x8 mm), písmo antikva, užívaná v r. 1844-1845.

u.PRESBURG. – Bratislava, čierna, riadková pečiatka, písmo zmiešaná antikva (46 mm), užívaná r. 1759.

Bucs – Budča, žltá, oválna pečiatka s ozdobou (30x22 mm), písané písmo, použitá r. 1838 (čierna a červená pečiatka tohto tvaru sa vyskytujú zriedkavo). Úradný list (Ex offe) poslaný z Budče (Bucs) do Kremnice (Cremnicz). Rudkou vyznačená hmotnosť listu „1 L“ (1 lótt=17,5 g) za čo si pošta vyinkasovala od eráru 4 kr (4 kr), plné poštovné za list poslaný do vzdialenosti 1-3 poštových staníc.

RIPPIN – Veľké Ripňany, červená, oválna pečiatka, písmo antikva (40 mm, 27x8 mm), použitá r. 1824. Súkromný, nevyplatený list poslaný z Veľkých Ripňan (Rippin) cez Slovenské Ďarmoty (Balassa Gyarmath) do Šurian (Surány). Na adresnej strane listu rudkou poznámka „12“ (12 kr), plné poštovné za list hmotnosti 1,5 lótu do vzdialenosti 4-6 poštových staníc zaplatil adresát.

HOLITSCH / 3 SEP – Holíč, čierna, dvojriadková pečiatka (44x6,5 mm) použitá 3.9.1839. Úradný list poslaný z Holíča (Holitsch) do Skalice (Skalitz), do vzdialenosti 1-3 pošt. staníc, hmotnosť nevyznačená.

ISag KÖBÖLKUT

ISag – Šahy, čierna, riadková pečiatka, písmo zmiešaná antikva, (dĺžka 11 mm), použitá na liste r.1842.

KÖBÖLKUT – Gbelce, čierna, riadková pečiatka, písmo antikva, použitá r. 1845, zatiaľ ako príchodzia.

ZELENO – Zelené, čierna pečiatka s rámikom(24x6 mm) , písmo antikva, používaná v r. 1838-1840, na liste 15. 11. 1840. Súkromný, nevyplatený list poslaný zo Zeleného (Zeleno), cez Rimavskú Sobotu, Tornaľu (per Rimaszombat, Tornallya) do Gemera (Sajó-Gömör). Na adresnej strane poznámka „4“ (4 kr) plné poštovné za list hmotnosti ½ lóta, do vzdialenosti 4-6 pošt. staníc, vyplatil adresát.

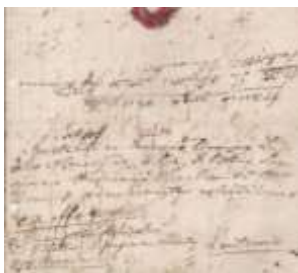
TYRNAU Recomendirt – Trnava Recomendirt, červená, oválna, kombinovaná miestna a pomocná rekomandačná pečiatka, písmo antikva a písané, používaná v r. 1833-1838, na liste 10. 9. 1833. Nevyplatený, doporučený list poslaný z Trnavy (Tyrnau) cez Levice (Léva) do Ondrejoviec (Endröd). Na adresnej strane poznámka „4“ (4 kr), plné poštovné, ktoré vyplatil adresát a poznámka svedčiaca o doporučení listu – „erga recepise“ . Na pečatnej strane je poznámka „4 Kr“ – doporučný poplatok, vyplatený odosielateľom.

v. ROSENAU

SARFFEÖ

v.ROSENAU – Rožňava, čierna, riadková pečiatka, písmo antikva, uvádza Müller, používaná r. 1784.

SÁRFFEÖ – Blatné, čierna, riadková pečiatka, písmo antikva (27x4,5-5 mm), používaná iba v r. 1823

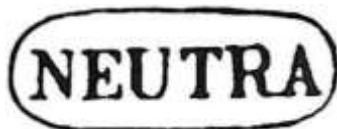
OSZLAN

OSZLAN – Oslany, červená, riadková pečiatka(22x5-5,5 mm), písmo zmiešaná antikva, použitá 7.9.1828. Úradný, doporučený, vyplatený, list poslaný z Oslian (Oszman) cez Ružomberok (per Rosembergam) do Levoče (Leutsovia). Na adresnej strane poznámky: úradný list (ex offo), vyplatený list („Ondrejský kríž“), o doporučení („erga recepise). Na pečatnej strane poznámka „12/4“ – plné poštovné 12 kr za list hmotnosti ½ lóta, do vzdialenosti 16-18 pošt. staníc a doporučný príplatok 4 kr zaplatil odosielateľ.

SZINYE – Svinica, čierna, riadková pečiatka (25x6 mm- názov pošty) s rámkom, písmo antikva, použitá na liste 28. 4. 1843. Úradný list (Hivatalból Egházi ügyben)

poslaný zo Svinice (Szinye) cez Košice, Rožňavu, Tornaľu (Kassa, Rozsnyó, Tornallya) do Gemera (Sajó Gömör). Hmotnosť nevyznačená.

NEUTRA – Nitra, červená, oválna pečiatka (22x10mm), písmo antikva, používaná v r. 1831-1839, na liste r. 1833. Súkromný, nevyplatený list Nitra (Neutra) - Skalica (Szakolcza). Na adresnej strane poznámka „12“ (12 kr), plné poštovné za list hmotnosti 1,5 lótu, (1 lót=17,5 g) zóna 2 (5 pošt. staníc) vyplatil adresát.

SZINYE – Svinica, čierna, oválna pečiatka s ozdobou – 2 oblúky s bodkou hore aj dole, písmo antikva, používaná v r. 1844-1846. Súkromný, nevyplatený list poslaný zo Svinice (Szinye) cez Košice (Caschau) do Budapešti (Pesth). Na adresnej strane poznámka „10“ (10 kr) plné poštovné za list hmotnosti ½ lóta do vzdialenosti 13-15 poštových staníc, vyplatil adresát.

TYRNAU – TRNAVA, žltá, oválna pečiatka (34x11mm, 30x6 mm), písmo antikva, na liste použitá 19.1.1825. Úradný (Ex offio) poslaný z Trnavy (Tyrnau) do Skalice (Szakolcza) Na adresnej strane listu sú poznámky rudkou: o polovične vyplatenom liste – diagonála, o hmotnosti – 2 Lott (1lót=17,5 g) a „24“ (24 kr) – plné poštovné za list uvedenej hmotnosti do vzdialenosti 7-9 pošt. staníc (zóna3), ktoré vyplatil adresát, úrad, ktorý nebol pozbavený povinnosti platenia poštovného.

Neasohl.

Neasohl – B.Bystrica, čierna, riadková pečiatka, písmo zmiešaná antikva (16 mm), použitá r. 1818. **NEASOHL FRANCO** – červená, dvojriadková, kombinovaná miestna a pomocná pečiatka, písmo antikva, 27x5 mm, použitá r. 1840

SZ. ANDRAS

P.C. IGLO

SZ. ANDRAS – Hronov, čierna, riadková pečiatka, písmo antikva (26x4 mm), použitá r. 1850. **P.C. IGLO** – Spišská Nová Ves, čierna, riadková pečiatka, písmo zmiešaná antikva (19x4 mm), použitá iba r. 1819.

Neutra V NEUTRA

KEMEND Franko – Kamenín Franco, čierna, oválna (23x12), kombinovaná miestna a pomocná pečiatka, písmo antikva, používaná v r. 1837-1850.

Neutra – Nitra, červená, riadková pečiatka, písmo gotické (22x4,5x5,5 mm),

použitá iba v r. 1814. **V NEUTRA** – Nitra, červená, riadková pečiatka v oblúku (24 mm), písmo antikva, užívaná iba r. 1831.

COMORN

COMORN – Komárno, čierna, riadková pečiatka, písmo antikva (23x4 mm), použitá iba v r. 1767. **KREMnitz** – Kremnica, čierna, oválna pečiatka (33x28

mm), písmo zmiešaná antikva, použitá r. 1826.

STEINBACH

STEINBACH – Kamenica, čierna, riadková pečiatka, písmo antikva (47x5,5 mm), použitá iba r. 1843. **STEINBACH** – Kamenica, čierna, dvojkrhová pečiatka s ozdobou používaná od r. 1850.

St. JOHANN. TYRNAU

St. JOHANN. – Moravský Ján, červená, riadková pečiatka, písmo kurzíva(38x5,5-6 mm), používaná v r. 1839-1846.

TYRNAU –Trnava, žltá, riadková pečiatka(28x5mm), písmo antikva, v tejto farbe iba v r. 1824.

Tyrnau in Ungarn

Tyrnau in Ungarn – Trnava v Uhorsku, čierna riadková pečiatka (dĺžka: 58 mm), písané písmo, používaná v r. 1818-1819. Výskyt červených pečiatok je tiež zriedkavý.

TYRNAU– Trnava, modrá, oválna pečiatka (44x20 mm), písmo antikva, používaná v r. 1833-1838.

TYRNAU– Trnava, čierna, oválna-bodkovaná pečiatka(22x17 mm), písmo antikva, používaná v r. 1819.

V. TEPLA

9 MAY

V. TEPLA – Vágtepla, Považská Teplá, čierna, riadková pečiatka (21x3,5 mm), písmo antikva, používaná v r. 1849-50, pripojená pečiatka s dátumom (deň, mesiac).

Na záver prajem všetkým zberateľom veľa radosti a úspechov na poli tejto krásnej históriou obohacujúcej oblasti PH a hlavne veľa nálezov nových prednámkových pečiatok.

MUDr. Juraj Pálka

Mestské poplatkové kolkové známky – SABINOV

Ing. Štefan Demčák

V poradí už piatym mestom, o ktorom som sa v súvislosti s mestskými kolkami rozhodol napísať je Sabinov (nem. Zeben, maď. Kisszeben). Mesto leží v Prešovskom kraji a prvá písomná zmienka o ňom pochádza z roku 1248.

Dňa 28. januára 1299 mu uhorský kráľ Ondrej III. udelil takzvané spišské práva (právo súdu, právo lovu a rybolovu, právo voliť si farára a richtára). Okrem týchto práv bolo mesto oslobodené od vojenskej služby, mýta, cla a daní. Od tohto dňa sa mení právny štatút Sabinova a stáva sa mestom. Ďalším významným rokom v jeho histórii bol rok 1405, kedy bol povýšený na slobodné kráľovské mesto. Sabinov sa koncom 15. storočia stal členom Pentopolitany – išlo o združenie piatich miest. Patrili tu Košice, Prešov, Levoča, Bardejov a Sabinov. V našom článku sa presunieme o niekoľko storočí dopredu. Konkrétne do obdobia tesne po zániku prvej Slovenskej republiky 1939 – 1945.

Miestny národný výbor v Sabinove spoplatňoval rôzne úradné úkony. Občania tak museli za tieto úkony platiť. K tejto činnosti spoplatňovania vydával aj vlastné poplatkové kolkové známky. Mne osobne je zatiaľ známa len jedna takáto kolková známka. Ide o kolok nominálnej hodnoty 5 korún a je oranžovej farby. Text a orámovanie kolku je biele.

V hornej časti kolku je umiestnený text „MESTO SABINOV“ a pod ním sa centrovane nachádzajú tri horizontálne čiary. Pod týmito čiarami sa nachádza štvrtá čiara, ktorá pomyselne rozdeľuje kolok na dve časti. Nižšie nasleduje trojriadkový text „DÁVKA ZA ÚRADNÝ ÚKON“. V dolnej časti kolkovej známky je uvedená v hranatej zátvorke nominálna hodnota „Ks 5“. Rozmer obrazu kolkovej známky je 28,50 mm x 23,50 mm a zúbkovanie 11 ¼ .

Miestny národný výbor v Sabinove.

Číslo: 4688 /1945*

Evid. číslo: --- /194----

Svedectvo zachovalosti

Miestny národný výbor v Sabinove úradne svedčí
že Marcel Štempel narodený dňa 26. mája 1925
v Košiciach, príslušný do Sabinova
obres Sabinov je z ohľadu mravného úplne zachovalý.

Menovaný podľa vedomia MNV nebol ešte trestaný a ani nateraz nestojí
pod trestným vyšetrovaním alebo prevedením trestného rozsudku.

Toto svedectvo sa vydáva ako doklad k žiadosti.

V Sabinove dňa 12. sept. 1945.

Oravský

prednosta druž. MNV

Chmúra

predseda MNV

Druž. - Sabinov

Použitie mestského kolku nominálnej hodnoty 5 Ks súbežne so štátnym kolkom 10 Ks druhej emisie vydaných počas obdobia Slovenského štátu. Kolky boli použité na tlačive „Svedectvo zachovalosti“. Obidve kolkové známky sú znehodnotené okrúhlou pečiatkou mesta Sabinov v cyklámenovej farbe s textom „MESTO SABINOV, OKRES SABINOV, ŽUPA ŠARIŠSKO – ZEMPLÍNSKA“. Tlačivo „Svedectvo zachovalosti“ vytlačila firma Drosc – Sabinov. Tento dokument pochádza zo dňa 12. septembra 1945 a bol potvrdený podpismi prednostu úradu MNV a predsedu MNV. Zároveň je v strede okrúhla pečiatka vo fialovej farbe „MIESTNY NÁRODNÝ VÝBOR SABINOV“. Mesto Sabinov bolo oslobodené 21. januára 1945. Dokument bol vydaný po rozpade Slovenskej republiky 1939 – 1945. Ide teda o dokument vydaný v období Československej republiky, kedy ešte boli v platnosti kolkové známky Slovenskej republiky.

Vzhľadom na kolky, ktoré mám z iných miest z územia Slovenska nevyklúčujem výskyt ďalších nominálnych hodnôt. Rád sa preto poteším akýmkoľvek doplnujúcim informáciám.

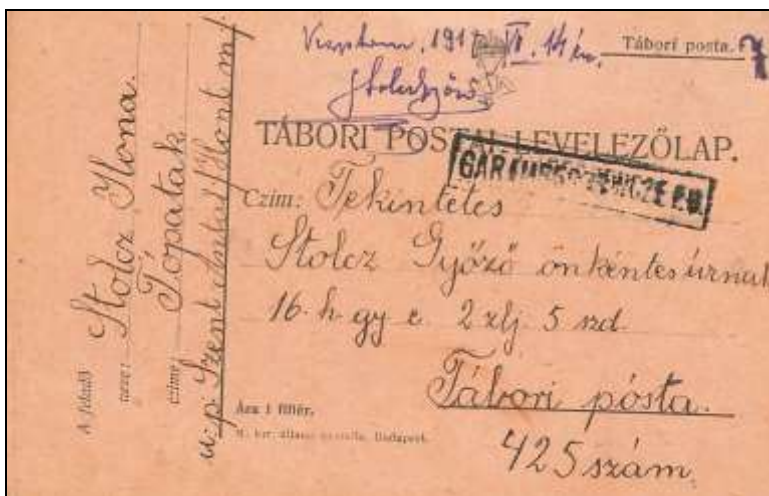
Neznáme pečiatky staničných poštových schránok

František Divok

Pre zberateľov, ktorí sa zaoberajú poštovou históriou Slovenska, je 15. diel Monografie Česko – slovenských známok významným zdrojom informácií o pečiatkach používaných na území Slovenska od predznámkového obdobia do roku 1918. Od jej vydania ubehlo už takmer tridsať rokov. Počas tohto dlhého obdobia sa podarilo nájsť mnoho ďalších dokladov s pečiatkami, ktoré neboli v monografii uvedené a neboli publikované ani v zahraničnej literatúre. Je tomu tak predovšetkým z dôvodu, že často sa zachovalo len veľmi málo zásielok s týmito pečiatkami. Mnohokrát ich majitelia nevenujú poštovej histórii dostatočnú pozornosť, alebo nemajú vedomosť o skutočnosti, že chýbajú informácie o pečiatkach, ktoré majú v svojej zbierke.

Autorovi sa podarilo získať tri zásielky, na ktorých sa vyskytujú dosiaľ nepublikované pečiatky staničných poštových schránok. Všetky tri pečiatky sú typu C.523.

Prvou je pečiatka, ktorá bola používaná na železničnej stanici v Hronskej Breznici v Zvolenskej župe. Obdĺžniková pečiatka GARAMBERZENCZE P.U. s rozmerom 47,5 x 9 mm bola použitá na lístku poľnej pošty, ktorý bol datovaný 10. júla 1917 v Tópataku (Banský Studenec) a odoslaný na front zo železničnej stanice v Hronskej Breznici (obr.1).

Obr.1

Ďalšie dve pečiatky sú zo staničných schránok na železničnej trati Poprad – Podolíneč v Spišskej župe. Zo železničnej stanice v Matejovciach pri Poprade bola 16. apríla 1916 odoslaná pohľadnica do Dévaványe v Békešskej župe. Páthalierová známka bola znehodnotená obdĺžnikovou pečiatkou MATHEÓCZ P. U. s rozmermi 47,5 x 8 mm (obr.2).

obr.2

Tretou pečiatkou, ktorá nie je uvedená v monografii je obdĺžniková pečiatka NAGY LOMNICZ P.U. s rozmerom 47 x 8 mm použitá na pohľadnici odoslanej zo železničnej stanice vo Veľkej Lomnici v roku 1905 do Kemenczepataku v Zemplínskej župe (obr.3).

obr.3.

Československé vlakové pošty 1945-1992 so vzťahom ku Košiciam

Ing. Miroslav Gerec

Z mojej zbierky som vybral celistvosti vlakových pôšt so vzťahom ku Košiciam – poštové spoje, ktoré začínali alebo končili v Košiciach respektíve Košicami prechádzali. Z týchto materiálov som pripravil exponát, ktorý ani zďaleka nie je úplný, chýbajú v ňom hlavne rôzne provizória a iné „špeky“.

Vlakové pošty starších období (uhorské do r. 1918, československé 1918-1939, maďarského záboru 1938-1945 a slovenské 1938-1945) sú podrobne popísané v dostupnej literatúre. Iná situácia je v období 1945-1992, ktoré ešte nebolo publikované respektíve publikácie mi nie sú známe. Pre zberateľov, ktorí by sa chceli touto problematikou zaoberať predkladám zoznam vlakových pôšt a úhrnej prepravy železničnej (ÚPŽ) z obdobia 1945-1992. Rok uvedený v prehľade je odlačený na konkrétnej celistvosti, daná pečiatka sa mohla používať v širšom období.

Č. 807 Košice – Bratislava, r. 1988
 Č. 808 Bratislava – Košice, r. 1973
 Č. 809 Košice – Bratislava, r. 1949
 Č. 906 Zvolen – Košice, r. 1967
 Č. 965 Bratislava – Košice, r. 1977
 Č. 965 Košice – Bratislava, r. 1978
 Č. 966 Bohumín – Košice, r. 1946
 Č. 966 Košice – Bohumín, r. 1946
 Č. 966 Košice – Púchov, r. 1951
 Č. 966 Púchov – Košice, r. 1954
 Č. 966 Košice – Žilina, r. 1956
 Č. 966 Žilina – Košice, r. 1956?
 Č. 967 Bohumín – Košice, r. 1947
 Č. 967 Košice – Bohumín, r. 1950
 Č. 967 Košice – Žilina, r. 1951
 Č. 967 Žilina – Košice, r. 1949

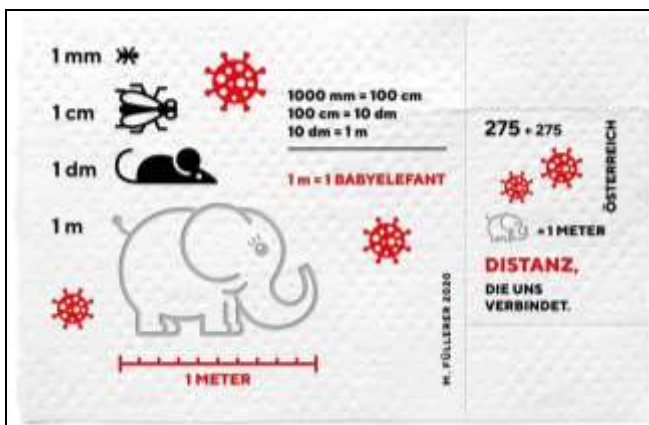
Č. 968 Košice – Žilina, r. 1948
 Č. 968 Žilina – Košice, r. 1980
 Č. 969 Bratislava – Košice, r. 1954
 Č. 969 Košice – Bratislava, r. 1959
 Č. 969 Košice – Bratislava, r. 1962
 Č. 969 Košice – Zvolen, r. 1969
 Č. 971 Košice – Orlov, r. 1947
 Č. 971 Orlov – Košice, r. 1950
 Č. 971 Košice – Čirč, r. 1954
 Č. 971 Orlov – Plaveč – Košice, r. 1957
 Č. 973 Bardejov – Košice, r. 1945
 Č. 979 Prešov – Košice, r. 1965
 Č. 981 Medzilaborce – Košice, r. 1972
 Č. 982 Humenné – Košice, r. 1952
 Č. 982 Košice – Humenné, r. 1962
 Č. 985 Plešivec – Košice, r. 1973
 Č. 991 Biel' – Košice, r. 1947
 Č.991 Košice – Čierna nad Tisou, r.1954
 ÚPŽ Praha – Košice, r. 1988

Literatúra:

- [1] KOSTYÁN, Á., A magyar bélyegek monográfiája VI., Budapest 1973
- [2] OBERT, J., TEKEL, J., VARGA, A., BARTALSKÝ, Š., Monografia česko-slovenských známok, Diel XV., Bratislava 1994
- [3] TĚŠITEL, A., TEKEL, J., Vlakové poštové spoje v Česko-Slovensku 1938-1945, Filatelistické state ZSF č. 32, Bratislava 1991
- [4] BACHRATÝ, M., Slovensko 1938-1945 - poštová história, Bratislava 2020

Vlaková pošta č. 967 Košice - Žilina

Obr.1 Rakúska známka na toaletnom papieri

Rakúska príplatková polo poštová známka (2,75 € + 2,75 €), dokáže upútať pozornosť svojim netradičným vzhľadom. Na ich výrobu použili netradičný, ale pri tom celkom bežný materiál. Neobvyklá cenina (na obr. 1), má upozorniť na dodržiavanie odstupeu jeden meter a panický nákup hygienických potrieb. Hárček je vytlačený na skutočný toaletný papier v štandardnej veľkosti. Autori netradičného filatelistického projektu sa snažili finančne pomôcť tým, ktorí to najviac potrebujú. Vyzbierné peniaze z príplatku 2,75 Eur slúžili počas pandémie v Rakúsku na dobročinné účely. Ak ešte túto kurióznú známku nemáte v zbierke, tak si ju rýchlo objedajte z Rakúska.

Na pošte boli k dispozícii jubilejné pečiatky. Filatelistické kuriozity (na snímkach 2,3,4), sa v období pandémie koronavírusu Covid 19 bežne používali na poštách.

Obr. 2 Frankatúra listu s netradičnou známku

Obr. 3 Ofrankovaná obálka

Obr. 4 Pečiatky

Vietnamská vláda sa snažila, aby zvýšila povedomie a zodpovednosť ľudí na celoštátnej úrovni. V spolupráci s ministerstvom zdravotníctva a Vietnamskou poštou 31. marca 2020 vydali súbor známok (na snímke 5), s námetom „Podajte ruky pri prevencii a kontrole COVID-19“. Poštové ceny distribuovali od 31. marca 2020 do 31. decembra 2021. S netradičnou emisou poštových známok chcel Vietnam poukázať na zodpovednosť a spoluprácu s globálnymi a regionálnymi krajinami v boji proti COVID-19.

Obr. 5 Vietnam - Podajte si ruky

Sériu známok (na obr. 5), navrhol dizajnér Pham Trung Ha, rozmery 31 x 46 mm. Známky distribuovali v 63 provinciách a v 192 krajinách v rámci Universal Post Union (UPU). V rámci emisie pošta predstavila na túto tému aj ďalšie filatelistické produkty, ku ktorým patrí aj FDC obálka. Prvý návrh známky s nominálnou hodnotou 15 000 dongov zobrazuje vietnamských lekárov. Ich najvyšším poslaním a veľkým úsilím je študovať a nájsť najlepšie liečebné metódy na liečbu infikovaných pacientov. Prioritou bol vývoj vakcíny a boj proti COVIDU-19.

Druhý návrh známky s nominálnou hodnotou 4 000 dongov zobrazuje lekárov, vojenských a bezpečnostných profesionálov, ako bojovníkov v prvej línii prepuknutia koronavírusu. Sú to štíty na ochranu bezpečnosti národa a zdravia ľudí. Každý vykonáva poslanie, aby spojil ruky pri prevencii a kontrole proti pandémie. Ich tiché obete v prvej línii prinášajú silu, dôveru a motiváciu pre Vietnamcov, aby sa zjednotili a prekonávali ťažkosti pre šťastný, bezpečný a zdravý život.

Taiwan sa zapojil do boja proti koronavírusu prostredníctvom poštových známok podobne, ako ostatné krajiny. Aršík so 16 známami a kupónom medzi známami (na obr. 6), zobrazuje zdravotníkov, rôzne formy obmedzenia a šírenia koronavírusu COVID-19.

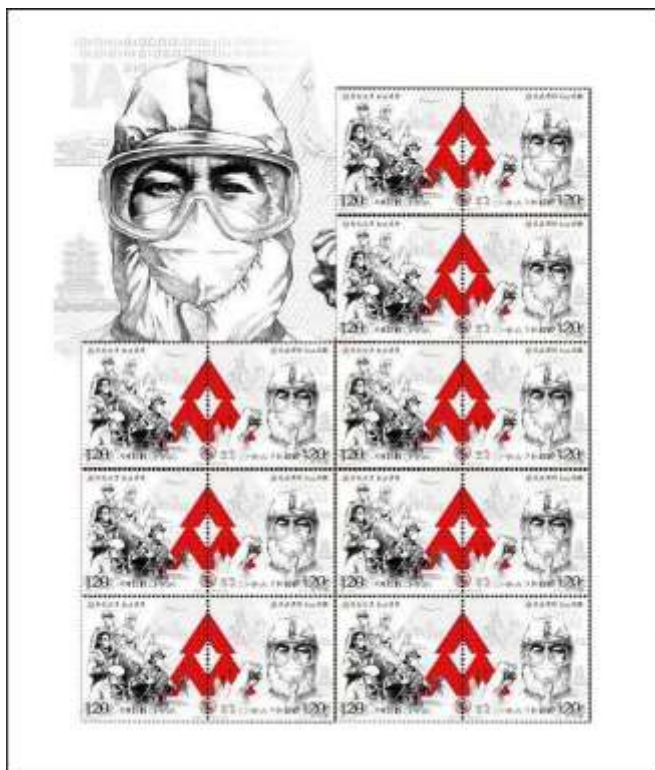
Obr.6 Taiwan-hárček so šestnástimi známkami

Poštové známky Vietnamu a Taiwanu sú dosť podobné. Na oboch ceninách vyniká svetlomodrá farba. Je to istá zhoda vo výtvarnom návrhu poštových známok Vietnamu a Taiwanu. Dominantným motívom je „Všetci proti pandémie - Taiwan môže pomôcť“. Na nižšom nomináli vyniká zdravotnícky personál, ktorý aktívne spolupracuje s verejnosťou. Ich snahou je, aby zabránili šíreniu koronavírusu COVID 19.

Vyšší nominál poukazuje na dôležitosť nosenia rúšok, umývania a dezinfekcie rúk v doprave. Hlavným poslaním poštovej ceniny bolo poukázať na dôležitosť výroby a distribúcie farmaceutických potrieb. Koronavírus predstavoval počas svojho vrcholu celosvetový problém. Ľudia takmer v každej krajine bojovali s tým istým problémom. Práve kvôli tomu sú niektoré poštové známky veľmi podobné. Kolekcia známok na tému koronavírus, dokáže spestriť takmer každú filatelistickú zbierku.

V Číne si prostredníctvom poštových známok uctili bojovníkov proti koronavírusu SARS COVID-19. Znamky vydali na pamiatku tých, ktorí vírusu

podfahli. Na ceninách je dominantný záchranár v ochrannom odevu. Súčasťou výtvarného návrhu sú zdravotníci, vojaci a policajti. Sú jednotní, aby tým zvýraznili spoluprácu všetkých, ktorí sa podieľali na záchrane životov počas pandémie. Známky mali plánovanú emisiu 7. apríla 2020. Prvé návrhy neschválili, oficiálny emisný deň sa posunul na 11. 5. 2020. V ďalšom si ukážme rozdiely medzi výtvarnými návrhmi vydaných a nevydaných známok.

Obr. 7 Neschválený nevydaný návrh

Na neschválenom návrhu hárčeka čínskych známok je portrét záchranára, ktorý je umiestnený v ľavej hornej časti. Portrét sa rozprestiera na ploche dvoch poštových známok. Kvôli portréту stráca hárček svoju symetriu a stred sa stráca. Výtvarné návrhy hárčeka vo väčšine prípadov vykazujú symetriu, vďaka čomu sú vzhľadné a majú svoj typický vzhľad. Možno práve tieto nedostatky vytýkali kompetentní, ktorí dali hárček prepracovať. Výtvarný návrh (na obr. 7) sa nerealizoval. Poštové známky vyšli 11.5.2020 s určitými obmenami.

Výtvarníci návrh pomerne rýchlo prepracovali. K filatelistom sa dostala finálna verzia (na obr. 8).

Obr. 8 Hárček, ktorý sa oficiálne používal

Na vydanom hárčeku (na obr. 8) vidíme, že symetria je zachovaná. Známkysú na ploche rozmiestnené pravidelne. Stredná časť plochy je zvýraznená a oddelená. Autori na schválenom návrhu zvýraznili stred pomocou červenej farby. Je to jediná farba, ktorú tvorcovia využili. Zaujímavosťou je, že cenina je monochromatická čiernobiela, ktorej doplnkom je červená. Tlačiaripoužili iba tri farby čiernu, bielu, červenú a ich odtiene. Poštová cenina je zaujímavá, nielen kvôli netradičnému kolorovaniu, ale aj kvôli odloženej emisii na máj 2020. Známkys z obdobia pandémie koronavírusu Covid 19 sú jedinečné a neopakovateľné. Je ich pomerne veľa, vychádzali vo viacerých krajinách počas pandémie. Tieto netradičné známky si zaslúžia chvíľku pozornosti filatelistov.

Z histórie Košicko-bohumínskej železnice

Príhovor Ing. Ludovíta Korotnokyho na inaugurácii poštovej známky 23. mája 2022

Pohľad na štruktúru priemyslu v 50. rokoch 19. storočia a jej regionálne rozmiestnenie ukazuje, že ťažba rúd a hutníctvo boli sústredené na strednom a východnom Slovensku. Rozvoj továrenskej výroby však veľmi brzdila nedostatočná železničná sieť. Vysoké náklady na tradičnú prepravu surovín, výrobkov a polovýrobkov na vozoch, prípadne pltiach veľmi negatívne ovplyvňovali konkurenčnú schopnosť priemyslu na Slovensku. Nedostatočne rozvinutá železničná doprava vlastne zároveň brzdila technický pokrok – dovoz parných a pracovných strojov bol veľmi nákladný a nemohlo sa tiež dovážať vysoko kalorické minerálne a pevné palivo. Energetická základňa na Slovensku viac využívala vodné zdroje. V podstate celá oblasť horného Uhorska bola železnicou nedotknutá. V Uhorskom sneme boli síce prerokované zákony, ktoré je možné považovať za základ uhorskej dopravnej politiky – či už to bolo v roku 1836, alebo 1848.

Nedostatok železníc orientovaných na západ mal svoje korene práve v tom období, keď základným zámerom bolo hviezdicové budovanie trás z Budapešti. Plány na stavbu nových železníc však existovali – i keď zmena nastala hlavne po rakúsko-uhorskom vyrovnaní po roku 1867. Vtedy bol uhorský minister dopravy Imrich Mikó vyzvaný snemom k vypracovaniu návrhu na vybudovanie železničnej siete v Uhorsku. Vtedy už niektoré trasy boli koncesované, resp. v štádiu rokovania. Medzi navrhovanými – ktoré mali byť na Slovensku – bola i trať z Košíc do Bohumína. Faktom ale je, že snahy o stavbu tejto trate mali vtedy už vyše desaťročnú tradíciu. Ešte v roku 1855 uvažovali zakladatelia Potiskej železnice, ktorá mala končiť v Košiciach o jej predĺžení. Táto trať bolo dovedená do Košíc 14. augusta 1860, keď tu slávnostne prišiel vlak z Míškovca.

Preto sa pristavíme na chvíľu pri skúmaní chrbtovej kosti železničnej siete Uhorska a predovšetkým východného Slovenska ako regiónu ktorý nás najviac zaujíma. Dnešná podoba KBŽ sa objavuje až v roku 1864 v „Pamätnom spise o trase KBŽ“ vydanom vo Viedni nákladom Hornouhorského železiarskeho spolku. V tomto, rozsahom malom spise boli s veľkým prehľadom a znalosťou problematiky uvedené výhody tejto trasy, ktorá mala viesť z Košíc, kde vtedy končili koľaje Potiskej železnice, smerom severozápadne, údolím Hornádu a Váhu až do priemyselných oblastí Sliezska. Boli tu však aj iné návrhy – viesť trasu severom do Haliča na Tarnow, alebo Przemysl – ale navrhovaná cesta bola veľmi dobre obchodne a ekonomicky zdôvodnená. Definitívna koncesia bola vydaná 24. júla 1866. Tu nie je priestor na podrobnejšie komentovanie finančných ťažkostí, problémov a machinácií ktoré boli spojené zo stavbou tejto železnice – to by mohol byť predmet samostatnej prednášky a nie nezaujímavej. Ale aj keď pôvodný termín dokončovania jednotlivých úsekov nebol dodržaný – pracovalo sa. Na

stavbu železnice boli okrem domácich robotníkov povolani aj skúsení robotníci z Čiech, Moravy a Nemecka, ktorí už mali skúsenosti so stavbou železníc. Okrem nich tu boli aj talianski robotníci, odborníci na kamenárske práce, potrebné pri stavbe mostov a tunelov. Podľa výkazu v apríli 1870 pracovalo na stavbe tejto železnice 16 561 robotníkov – z toho bolo 935 murárov, 2140 tesárov, 482 kamenárov, 738 mínerov, 152 skalníkov a 953 robotníkov iných profesií.

Prvým úsekom železnice odovzdaným do prevádzky na Slovensku bola trať Košice-Kysak-Prešov v dĺžke 33 km – premávka začala 1. septembra 1870. O rýchlosti, s akou napredovala stavba, svedčí fakt, že v Žiline ešte 24. júna 1870 bola dražba na vyťaté vrbý a topole na mestskej síhote pri Váhu, kadiaľ mala viesť trať a už o pol roka neskôr 20. decembra 1870 šiel na úseku Tešín-Žilina prvý skúšobný vlak. Ďalším úsekom odovzdaným do prevádzky koncom toho istého roku bola trať z Popradu do Žiliny v dĺžke asi 130 km. V decembri 1871 bola začatá premávka v úseku Poprad-Spišská Nová Ves, úsek zo Spišskej Novej Vsi do Kysaku bol otvorený ako posledný 18. marca 1872 – to bol i deň začatia premávky na celej trati z Košíc do Bohumína i s prípojnou železnicou do Prešova.

Celá železnica bola postavená za necelé tri roky – i keď bola trať stavaná ako jednokoľajná, je to vzhľadom k dĺžke a zložitosti stavby, najmä v horskom teréne – úctyhodná rýchlosť.

Vybudovanie hlavnej trasy KBŽ umožnilo stavbu viacerých prípojných miestnych železníc z oblastí inklinujúcich k hlavnej trase. Boli to hlavne oblasť Spiša, Vysokých Tatier, Liptova, Oravy a Kysúc. Vzápätí po dokončení celej trasy KBŽ bola na ňu pripojená vo Vrútkach železnica zo Zvolena. Tým vzniklo 12. augusta 1872 priame spojenie Budapešti zo stredným a severným Slovenskom a Sliezkom cez Fiľakovo a Lučenec. Postavením KBŽ získali na význame aj Vysoké Tatry hlavne ako turistická destinácia. Bolo by možné pochopiteľne spomenúť aj niektoré ďalšie spojenia a prepojenia – faktom ostáva pozitívny vplyv tejto trate – aj na prospech železnice ako takej – vďaka nej sa v našom regióne veľa urobilo aj obetovalo a obyvateľstvo pochopilo, že železnice idú ruka v ruke s rozvojom výroby, urýchľujú ekonomickú prosperitu, obchodovanie ale aj kapitálu.

Významný bol vplyv aj na naše mesto. Železnica umožnila vznik viacerých vlečiek do tovární v jej blízkosti – určite ste zaregistrovali alebo registrujete – ešte existujúce koľajnice, ved' rozchod električkovej trate v Košiciach je totožný s rozchodom železničných koľají (1435 mm) – odbočky do Franckovej továrne na terajšej Južnej triede, do tehelne a továrne na keramiky - po Štúrovej ulice, do tabačky, ale aj bývalých známych firiem – Karol Poledniak, pivovar Bauerneblorcov, Adriányi-Marko, Fleischer a Schirger – ale vagónmi boli zásobovaní odberatelia aj v centre nášho mesta na Hlavnej ulici. KBŽ-tka ale znamenala aj novú budovu železničnej stanice, pošty a telegrafu, nakoniec aj budovy Železničného riaditeľstva (teraz tam sídli Daňový úrad), ako aj vznik nových podnikateľských možností spojených práve s rozvojom košického železničného uzla .

Verím, že tieto myšlienky nebudú len strohou informáciou o tom čo sa tu dialo – a prečo sme tu, ale že budú inšpiratívne aj pre súčasníkov, hlavne tých, ktorí rozhodujú o modernizácii železníc na Slovensku – aby sme nehľadali v blízkej budúcnosti rýchle trasy skrz iné dopravné spojenia – napr. diaľničné prepojenie z Košíc do Bratislavy cez Maďarsko – ale predovšetkým cez dopravné spojenie a pohodlné vagóny slovenských železníc modernizovanou železničnou traťou z Košíc do Bratislavy.

Účastníci inaugurácie, zľava Mgr. Martin Vančo, PhD., vedúci POFIS, Ing. Jaroslav Kmeť, štátny tajomník MDaV SR, Bc. Milan Kubíček, námestník GR ŽSR pre prevádzku, Ing. Ľudovít Korotnoky, košický historik

Inaugurácie „košických“ poštových známok v roku 2022

Ing. Miroslav Gerec

Prvú verziu emisného plánu na rok 2022 zverejnil POFIS na svojom webe 14. apríla 2021. Boli v ňom dve známky so vzťahom ku Košiciam:

a) „150. výročie uvedenia do prevádzky Košicko-bohumínskej železnice (1872)“ s dátumom vydania 11. marca 2022, formátu 44,4 x 27,2 mm, s nominálnou hodnotou 1,85 €, vo forme upraveného tlačového listu s 3-mi známkami,

b) „150. výročie založenia Východoslovenského múzea v Košiciach (1872)“ s dátumom vydania 27. októbra 2022, formátu 44,4 x 27,2 mm, s nominálnou hodnotou 0,65 €, vo forme tlačového listu s 25-mi známkami.

Emisný plán prešiel viacerými úpravami, „naším“ známkam bol zmenený:

ad a) dátum vydania na 18. marca 2022 a doplnenie, že ide o spoločné vydanie s Českou republikou (vo verzii EP z 29. júna 2021), formát na 54,4 x 44,4 a forma 1-známkového hárčeka (vo verzii EP zo 16. novembra 2021), formát na 44,4 x 30,75 mm (vo verzii EP zo 6. januára 2022),

ad b) nominálna hodnota na 0,75 € a forma tlačového listu s 50-mi známkami (vo verzii EP z 9. marca 2022).

Bohužiaľ pandémie ochorenia Covid-19, najmä obmedzenia stretávania sa, zabránili skorším prípravám inaugurácie známky „150. výročie uvedenia do prevádzky Košicko-bohumínskej železnice (1872)“. Až 16. februára 2022 sa uskutočnilo prvé stretnutie u prednostu železničnej stanice Košice. Zúčastnili sa ho Ing. Radoslav Krempaský, prednosta stanice Košice za Železnice Slovenskej republiky, Ing. Katarína Maňkošová, manažérka firmy Rail Group, ktorá spravuje objekt železničnej stanice Košice, pán Ernest Buday za košické občianske združenia, doc. RNDr. Michal Blaško, PhD. za Spolok košických filatelistov a Ing. Miroslav Gerec, predseda KF 54-01 Košice za Zväz slovenských filatelistov.

Zo strany iniciátorov – filatelistov bol predostretý účel, predbežný scenár inaugurácie a ponuka zorganizovania menšej výstavky pohľadníc, poštových známok so železničnou tematikou a zásielok vlakovej pošty Košice-Bohumín na našich paneloch, ktorá by mohla trvať cca týždeň pred a týždeň po inaugurácii. Účastníci stretnutia predložené návrhy odobrili a doplnili praktické otázky – zabezpečiť stoly a stoličky pre zamestnancov pošty; účasť predstaviteľov MDaV SR, GR ŽSR, krajskej a mestskej samosprávy, partnerov z ČR a novinárov dohodnúť s hovorkyňou ŽSR; zabezpečiť propagáciu na filatelistických weboch. Ešte toho dňa sme zaslali náš zámer s usporiadaním inaugurácie vedúcemu POFIS Mgr. Martinovi Vančovi, PhD., s termínom podujatia 18. marca 2022 (na deň vydania známky) v priestoroch košickej železničnej stanice.

Pre zamýšľané exponáty sme od začiatku uvažovali s vystavením kópií. Pre exponát pohľadníc sme oslovili dedičov JUDr. Jána Gašpara, aby nám z jeho zbierky košických pohľadníc zapožičali exempláre s vhodnou tematikou. To sa nakoniec podarilo a vznikol 14-listový exponát „Železničná stanica Košice na pohľadniciach do r. 1945“, kde jeden list obsahuje medailón tohto bibliografa a historika, ktorý by sa v roku 2023 dožil 70-ich rokov.

Do 17-listového exponátu „Železničné motívy na známkach Československa, Slovenska a Česka“ oskenoval svoje známky autor tohto článku a niekoľkými položkami prispel aj náš člen p. Jozef Varholák. Znamky boli oskenované, pre lepší účinok boli 2x zväčšené a rozmiestnené na listy formátu A4.

Zvyšné tri exponáty (zo zbierok M. Gereca) boli venované vlakovej pošte. „Vlaková pošta – dokumenty vlakovej pošty v našej poštovej histórii“ má 44 listov a zachytáva obdobie od Rakúska-Uhorska až po rok 2000. 18 listov má exponát „Pečiatky staničných poštových schránok“. Posledný exponát „Košice vo vlakovej pošte“ má 39 listov a predstavuje celistvosti s uhorskými pečiatkami poštového úradu Košice 2 a vlakových poštových spojov začínajúcich, končiacich alebo prechádzajúcich cez Košice.

Pri tvorbe týchto exponátov v žiadnom prípade nešlo o zostavenie vysoko hodnotných súťažných exponátov ale skôr o poučenie divákov a propagáciu filatelie. Veľká vďaka patrí pánovi Krempaskému a pani Maňkošovej za vytlačenie exponátov na farebnej laserovej tlačiarni.

Zo strany KF 54-01 bolo potrebné dohodnúť premiestnenie a montáž výstavného zariadenia, ktoré máme uložené v Slovenskom technickom múzeu. Bohužiaľ tento zámer nám nevyšiel a zamýšľaná dlhšie trvajúca výstavka nebola možná. V zálohe sme ale mali svojpomocné kartónové panely, na ktoré sa dal umiestniť menší počet výstavných listov a výstavku uskutočniť aspoň počas inaugurácie.

Poslednou úlohou bola príprava prítláče na obálku, aby si okrem oficiálnych materiálov Slovenskej pošty (háček, FDC, pamätný list) mohli zberatelia vyhotoviť filatelistický suvení. Za námet prítláče sme vybrali pohľadnicu bývalej košickej železničnej stanice a pečiatku prvorepublikovej vlakovej pošty „Košice – Bohumín“.

Aby nefilatelistická časť organizačného výboru mala lepšiu predstavu o inauguráciách poštových známok, tak im boli e-mailom rozoslané odkazy na viaceré webové stránky a konkrétne aj blog nášho člena pána Ing. Lórinta Kulíka, ktorý zdokumentoval dve naše doterajšie inaugurácie („400. výročie mučeníckej smrti troch svätých košických mučeníkov“ v roku 2019 a „Botanická záhrada UPJŠ v Košiciach – magnólia veľkokvetá“ v roku 2020).

Pre najbližšie stretnutie boli pripravené dva návrhy, akým spôsobom uskutočniť samotný „krst“ známky – prvý bol posypaním klasickými kartónovými cestovnými lístkami, druhý návrh počítal s „vypravením známky na cestu“ – pomocou výpravcovskej červenej čiapky, výpravky a pišťaľky. Stretnutie, ktoré sme mali 2. marca 2022 odsúhlasilo prvý návrh (posypanie cestovnými lístkami), navrhlo text tlačovej správy o podujatí pre médiá, ktorej neoddeliteľnou súčasťou bola podmienka „...pri dodržaní aktuálnych protipandemických opatrení...“ a riešilo ďalšie praktické otázky (parkovanie, počet pozvánok, počet stolov a stoličiek). Pán Buday vypracoval písomne pripomienky k programu inaugurácie a priložil aj prehľad ďalších výročí, ktoré si tohto roku v Košiciach pripomenieme: 150. výročie vzniku Strojníckej priemyslovky a 150. výročie založenia Východoslovenského múzea.

Do našich plánov však zasiahla ďalšia pohroma – vojenská agresia Ruska proti Ukrajine, ktorej dôsledkom bola veľmi nepriaznivá situácia s utečencami z Ukrajiny na košickej železničnej stanici, kde sa akcia mala konať. Preto sme sa na stretnutí 7. marca 2022 rozhodli inauguráciu odložiť na neurčito a oznámili sme to POFIS-u.

Na nasledujúcom stretnutí 23. marca 2022 sme sa zhodli na konaní inaugurácie v máji, keď snád' už bude situácia priaznivejšia, navrhované termíny boli na dni od 16. do 27. mája 2022. Pán Krempaský, prednosta stanice sa podujal prerokovať termín priamo s Ministerstvom dopravy a verejných prác SR a so štátnym tajomníkom pánom Kmeťom dohodol jeho účasť na pondelok 23. mája 2022 o 13 hod., o čom sme 21. apríla informovali POFIS. Boli vypracované nové pozvánky – aj zo strany POFIS-u a tiež aj Stanice Košice, ktoré obstarala Mgr. Alžbeta Gajdošová Kerul'ová, hovorkyňa Stanice Košice a WGS services, s.r.o. Akcia mala byť spropagovaná aj na vybraných poštových úradoch – na Pošte Košice 1 a ku stanici najbližšej Pošte Košice 2, túto propagáciu zabezpečili filatelisti. Pán Buday medzi organizátorov prizval aj známeho košického historika pána Ing. Ľudovíta Korotnokého, ktorý pre inauguráciu pripravil krátky príhovor o histórii Košicko-bohumínskej železnice.

Pošta Košice 1 mala pri inaugurácii poštovej známky otvorenú príležitostnú poštovú priehradku, kde predávala hárček s príležitostnou poštovou známkou.

Posledné stretnutie organizátorov sa konalo 18. mája 2022. Medzitým v priestoroch haly železničnej stanice boli umiestnené vybrané železničné zariadenia aby cestujúcej verejnosti pripomenuli výročie a v miestnosti na prvom poschodí, kde bolo dovtedy dočasné zdravotné stredisko (a s ktorou sme uvažovali aj pre inauguráciu) bola umiestnená výstavka železničných komunikačných zariadení. Tieto dve akcie zorganizovala Stanica Košice. Poslednými úkonmi organizátorov bolo zostavenie scenára inaugurácie, zabezpečenie ozvučenia, propagačných panelov a pod.

Inauguráciu s profesionálnym prehľadom moderovala Mgr. Ria Feik Achbergerová, riaditeľka odboru komunikácie a marketingu ŽSR, hovorkyňa ŽSR. S príhovormi vystúpili Ing. Jaroslav Kmeť, štátny tajomník MDaV SR a Bc. Milan Kubíček, námestník GR ŽSR pre prevádzku. O histórii Košicko-bohumínskej železnice pohovoril košický historik Ing. Ľudovít Korotnoky. Za Slovenskú poštu vystúpil Mgr. Martin Vančo, PhD., vedúci POFIS-u, ktorý najprv informoval o samotnej inaugurovanej poštovej známke a v závere spoločne s pánmi Kmeťom a Kubíčkom známku pokrstili posypaním papierovými cestovnými lístkami.

Bohužiaľ autori známky – výtvarník Prof. Dušan Kállay, akad. mal., ani český rytec Jaroslav Tvrdoň sa inaugurácie nezúčastnili, takže prítomní zberatelia sa museli uspokojiť s oficiálnymi materiálmi Slovenskej pošty (hárčekom, FDC a pamätným listom) a príležitostnou inauguračnou pečiatkou. Pre výrobu filatelistických suvenírov boli k dispozícii obálky s prítlačou (bohužiaľ už nemohlo ísť o vytvorenie neoficiálnych FDC, pretože podujatie sa konalo takmer o dva mesiace neskôr).

K inaugurácii poštovej známky „150. výročie založenia Východoslovenského múzea v Košiciach“ už len stručne, pretože sme neboli jej organizátormi, iba pozvanými účastníkmi. Kontaktným pracovníkom bol pán Patrik Fečo, numizmatik múzea.

Inaugurácia sa uskutočnila na deň vydania známky 27. októbra 2022 o 15. hodine v budove múzea na Námestí Maratónu mieru č. 2. Podujatie moderoval riaditeľ Východoslovenského múzea v Košiciach PhDr. Ing. Dominik Béreš, MBA, LL.M., k účastníkom sa prihovoral Ing. Rastislav Trnka, predseda Košického samosprávneho kraja. Za Slovenskú poštu, a. s. o emisii pohovoril Mgr. Martin Vančo, PhD., vedúci POFIS (o. i. avizoval vydanie známky venovanej košickej ZOO v blízkej budúcnosti). O príprave známky porozprával autor známky, pečiatky, kresby a rytiny FDC pán Mgr.art. Jozef Česla, ktorý mal neskôr autogramiádu.

Príspevkom nášho klubu boli dve obálky s prítlačami. Aby sme neopakovali motívy, ktoré priniesla samotná známka a FDC, tak sme predmet prítlačí konzultovali s autorom a POFIS-om. Motívom prvej prítlače je bývalý hostinec „U zlatej hviezdy“, kde bolo prvé sídlo múzea (použili sme výrez zo vzácnjej košickej pohľadnice) a motívom druhej prítlače je drevená zvonica

z Ašvane (obec blízko Čiernej nad Tisou, teraz na území Ukrajiny), ktorá bola do múzea prevezená počas 1. ČSR a dodnes ju možno vidieť za budovou múzea. V roku 1993 sa zvonica stala motívom slovenského 10-haliernika, ktorého autorom je Drahomír Zobek a poskytol nám súhlas s reprodukciou mince na prítláči. Treba ešte dodať, že inaugurovaná poštová známka bola krstená práve týmito mincami. Východoslovenské múzeum pre zberateľov pripravilo aj vydanie zberateľskej nulovej eurovej bankovky a pamätnú medailu.

Obidve inauguráciu už tradične na svojom blogu na webe denníka SME (<https://blog.sme.sk/kulik>) zdokumentoval člen nášho klubu pán Ing. Lórant Kulík, ďakujeme! Za veľkú pomoc pri vyhotovení prítláčí ďakujeme pánovi Ing. Zdeňkovi Baligovi z Kežmarku.

Správa o činnosti klubu za rok 2021 a 2022

Klubu filatelistov 54 – 01 Košice

Rok 2021 bol z pohľadu nielen filatelistov, ale i verejnosti bol podobný ako rok predchádzajúci. Už druhý rok po sebe sme neuskutočnili tradičné Regionálne oslavy dňa poštovej známky a filatelie.

Členmi výboru KF 54-01 Košice v roku 2021 boli:

Ing. Miroslav Gerec - predseda

Ing. Ján Marenčík - tajomník

Ing. Peter Lehocký – hospodár

Doc. MVDr. Zuzana Kostecká, PhD. – člen

Peter Háber - člen

Činnosť KF 54-01 Košice v roku 2021

- vydali sme 4 čísla „Klubových informácií“, ktoré boli rozoslané každému členovi klubu, ale i iným záujemcom a filatelistom v Košiciach mailom
- vydali sme 31 číslo zborníka Košice vo filatelii, číslo dostal zdarma každý člen klubu filatelistov a ďalší filatelisti na celom Slovensku
- KF 54-01 Košice mal k 31.12.2021 23 členov

Činnosť KF 54-01 Košice v roku 2022

- vydali sme 4 čísla „Klubových informácií“, ktoré boli rozoslané každému členovi klubu, ale i iným záujemcom a filatelistom v Košiciach mailom
- boli sme spoluorganizátormi inaugurácií dvoch poštových známok vo vzťahu ku Košiciam
- vydali sme 32 číslo zborníka Košice vo filatelii
- KF 54-01 Košice mal k 31.12.2022 28 členov

Plán činnosti KF 54-01 Košice na rok 2023

- vydáme 4 čísla „Klubových informácií“, kde budeme priebežne informovať členstvo o aktuálnej činnosti vo filatelii v Košiciach a na Slovensku
- pripravíme 33 číslo zborníka „Košice vo filatelii“ a v decembri 2023 zorganizujeme „Regionálne oslavy Dňa poštovej známky a filatelie 2023“ v STM Košice

Zborník príspevkov o aktivitách košických filatelistov.

Vydal KF 54 – 01 v Košiciach pre účely vzdelávania členov klubu.

Vydané s finančnou podporou Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, „Národný program aktívneho starnutia“

Redakčná rada: Ing. Ján Marenčík, Ing. Miroslav Gerec

Adresa redakcie: Ing. Ján Marenčík, Sputniková 1, 040 12 Košice

Náklad: 60 kusov

Tlač: Edičné stredisko a predajňa literatúry UVLF v Košiciach,
Komenského 73, 041 81 Košice

Dané do tlače: 29.11.2022

NEPREDAJNÉ

STMM SLOVENSKÉ
TECHNICKÉ
MÚZEUM

